

מומין, ועל כרחך שלא נולדו בה המומין עד אחר האירוסין.

ב. וחזקה "אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו", והאי, ראה וניפיים הוא. ואם כן אין מועילה ראיתו כלל.

מאי אמרת, חזקה אין אדם מיפיים במומין?!
[שמא תאמר — הרי "חזקה אין אדם מתפייס במומין" מסייעת לדבריו, שבודאי לא ראה את המומין קודם הנישואין?],

מכל מקום הוי "חדא במקום תרתי", [חזקה אחת במקום שתי חזקות], וחדא במקום תרתי לא אמרינן⁽¹⁴⁸⁾.

אך אם הביא ראיה שהיו בה מומין עד שלא תתארם, אין מוציאין ממנו מומן.

אף על פי שיש "חזקה אין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו, והאי ראה וניפיים הוא",

ומקשינן: **אי הכי**, שהתרצה, אפילו אם יביא ראיה שנולדו בה המומין עד שלא תתארם, נמי יהא חייב לה כתובה, שהרי ידע מן המומין ומחל עליהם?

אלא, על כרחך אמרינן — "חזקה אין אדם מיפיים במומין" ובודאי שלא ידע מהן, ולכן אם היו המומין קודם האירוסין, הרי מקחו מקח טעות!.

הכא נמי, מדוע אמר רבא — "חזקה אין אדם שותה בכוס", הלא יש כנגדה — "חזקה אין אדם מיפיים במומין", ועל כרחך שלא ידע מהמומין, והדרא קושיין לדוכתא?

אלא, יש לתרץ באופן אחר — כשנמצאו המומין ברשות הבעל, והביא הבעל ראיה שהיו בה משנתארם, אין הראיה מועילה משום דאיכא תרתי חזקות כנגד דבריו:

א. חזקה העמד הגוף על חזקתו, שאין בו

אינו משום חזקת הגוף, כמו שנתבאר, אלא משום שלא התעורר ספק ברשות האב. באור זה על פי השב שמעתתא (שמעתא ב' פרק ד').

148. ויש להקשות — הרי גם לבעל יש שתי חזקות: חדא — כאן נמצאו וכאן היו. וחדא — אין אדם מתפייס במומין?

וכתבו התוספות — שחזקות האב עדיפות מחזקות הבעל, ואף על פי שכאשר יש לאב רק חזקת הגוף ולבעל רק "כאן נמצאו", עדיף "כאן נמצאו" מחזקת הגוף, וכן אם יש לאב רק "חזקה אין אדם שותה בכוס" ולבעל "חזקה אין אדם מתפייס במומין", עדיף חזקת הבעל מחזקת האב, היינו משום שמצטרפת אליהם חזקת מומן. ולחד מנייהו יש לה כח לסייע, ולא לשתייהן.

ויש להוסיף ולומר — שאף במקום שנמצאת ריעותא, אין מחזיקים ריעותא מרשות לרשות. כלומר — אף אם נמצאת ריעותא ברשות אחת, עדיין כלפי הרשות הקודמת הרי היא כאילו שלא נולדה בה ריעותא, ואין סיבה להסתפק.

ולכן בנידון דידן — כשנמצאה הריעותא ברשות הבעל — אף על פי שאין מוציאין ממון מחזקתו על ידי חזקה, מכל מקום כיון שרשות האב לא הורעה, אין מקום להסתפק שמא נולדו מומין ברשות האב, ובכהאי גוונא מוציאין ממון מהבעל.

אך אם נמצאת הריעותא ברשות האב — הרי התעורר ספק שמא נולדו המומין קודם הנישואין, ושוב אין מוציאין ממון מחזקתו.

ולפי באור זה, שפיר יש לגרוס — "סיפא נמי כאן נמצאו וכאן היו", כיון שהטעם בסיפא

כיון ש"העמד הגוף על חזקתו" לא איכא למימרו, שהרי הוכיח שנולדו בה מומין כבר קודם לכן.

מאי איכא, חזקה דאין אדם שותה בכוס אלא אם כן בודקו והאי ראה וניפיים הוא,

אדרבה, יש כנגדה — "חזקה אין אדם מיפיים במומין".

ובמקרה שיש חזקה אחת כנגד חזקה אחרת, אמרינן — "העמד ממון על חזקתו".

ומביאה הגמרא תירוץ נוסף ליישב את המשנה:

רב אשי אמר: לעולם כל המשנה כרבן גמליאל, שחזקת הגוף עדיפא להוציא ממון.

ואם כן קשה מדוע ברישא על האב להביא ראיה, הלא חזקת הגוף מסייעת?

אלא — **רישא**, על האב להביא ראיה, כיון שהאשה עדיין לא נכנסה לרשות הבעל, והרי היא ברשות אביה, אם כן תביעתה היא — "מנה לאבא בידך" [חייב אתה מנה לאב], ואפילו שחזקת גופה מסייעת לה, מכל מקום אין חזקת גוף הבת מועילה לאב. וכלפי האב אין זו חזקת הגוף, אלא חזקה רגילה.

ובזה מודה רבן גמליאל שחזקה רגילה שאין

בה את העדיפות של חזקת הגוף, אינה יכולה להוציא ממון.

ומאיךך **בסיפא**, שכבר נכנסה לרשות הבעל ויצאה מרשות אביה, וכעת תובעת — "מנה לי בידך", אזי מועילה חזקת הגוף שלה להוציא מהבעל ממון⁽¹⁴⁹⁾.

איתיביה [הקשה] **רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי**:

הלא שנינו בתוספתא — "מודה רבי מאיר, היינו רבי מאיר הנזכר במשנה, שאמר: "נכנסה לרשות הבעל על הבעל להביא ראיה", מודה במומין הראויין לבא עמה מבית אביה, שעל האב להביא ראיה".

והבין רב אחא, שמדובר במומין שמסתבר שהגיעו מבית האב, אך אין הכרח שנולדו שם. ובכל זאת על האב להביא ראיה אפילו שכבר נכנסה לרשות הבעל וחזקת הגוף מסייעת לדבריה,

ואמאי, הרי התם — "מנה לי בידך" הוא?

ומשנינן — **הכא במאי עסקינן** במקרה שהיתה לה אצבע יתירת. שודאי נולדה ברשות האב, ובכהאי גונא בודאי שאין חזקת הגוף מועילה.

ומקשינן — אם מדובר ביתירת, מאי ראיה

— שכל מה שאמר רבן גמליאל שחזקת הגוף עדיפא להוציא ממון לא נאמר אלא במקום שמצטרפת לזה טענת ברי.

וכאן מדובר שהאב עצמו טוען שמא, ורק הבת טוענת בשבילו ברי. ולכן טענת הברי של הבת אינה יכולה להועיל לאב, ועליו להביא ראיה.

ועוד יש לומר — שעדיפי חזקות האב מחזקות הבעל, כיון שחזקות האב — אפילו אם רק אחת מהן אמת, יש לה כתובה. אך חזקות הבעל — אם אחת מהן שקר מפסיד הבעל. ולכן עדיפי חזקות האב מחזקות הבעל.

149. כך פירש רש"י. אך יש מהראשונים שפרשו